

Репецька М.О.

аспірант,

Інститут права та психології

Національного університету «Львівська політехніка»

**ЕЛЕКТРОННІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ:
ПРАВОВА ПРИРОДА ТА МІСЦЕ В СИСТЕМІ НАДАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ**

Для розуміння змісту та правової природи електронних адміністративних послуг, необхідно коротко зупинитись на правовій природі адміністративних послуг. Як відомо, доктрина адміністративних послуг започаткована із досвіду та практики провідних розвинутих світових демократій. Зокрема, з 80-х років у європейських країнах набула розквіту доктрина «нового публічного менеджменту» та орієнтація держави/влади на громадянина як клієнта. У 1998 році ідея адміністративних (управлінських) послуг вперше була зафіксована у Концепції адміністративної реформи в Україні. Акцент на «служіння», «надання послуг» є надзвичайно корисним для будь-якої сучасної держави.

В Україні в загальному теорія адміністративних послуг пройшла важкий шлях наукового та законодавчого становлення: від повного не сприйняття вказаного поняття ні науковцями, а тим паче законодавцем, до закріплення на рівні Закону. Вартує підкреслити, що протягом останніх років теорія адміністративних послуг в Україні зазнала суттєвого розвитку. Разом з тим, спостерігається неабияка активність з боку урядовців, які регулярно ухвалюють рішення з проблематики адміністративних послуг.

Одним із основних напрямів активності з проблематики «адміністративних послуг» є впровадження інформаційних технологій для надання послуг. Це стосується як електронізації окремих послуг, так і створення веб-порталів, присвячених публічним послугам [1; 2].

Протягом останніх двох років, в Україні теж спостерігається неабияка активність у цій сфері. Так, на сайті Міністерства юстиції створено систему «Електронні сервіси», яка включає можливості доступу до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та Кабінету адміністративних послуг. Державна архітектурно-будівельна інспекція України презентувала електронні послуги у сфері будівництва – реєстрацію повідомлень та декларацій про початок підготовчих робіт та про початок будівельних робіт. Міністерство екології та природних ресурсів України запустили першу електронну послугу в екологічній сфері «Декларація про відходи», яку можна подати через центр надання адміністративних послуг або через електронну систему здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами [3].

Звертаючись до правової природи електронних адміністративних послуг, вартує наголосити, що вона є невіддільно пов'язаною з сутністю адміністративних послуг в цілому. Так, відповідно до ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги» адміністративна послуга – результат

здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [4].

Керуючись таким законодавчим визначенням, під електронною адміністративною послугою необхідно розуміти можливість отримання результату здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Електронні адміністративні послуги є важливою складовою функціонування електронного урядування в Україні. Для зручності споживача для надання адміністративних послуг мають використовуватися якомога широкі можливості інформаційно-комунікаційних технологій.

Так, електронні адміністративні послуги характеризуються:

1) наявністю повної та достовірної інформації про адміністративну послугу, які особа може отримати через засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

2) можливістю подання заяви виключно в електронній формі, без необхідності дублювання подання такої заяви у паперовому вигляді. Для цього може бути передбачено заповнення простих форм на відповідному спеціалізованому порталі, або надсилання заповненого електронного бланка заяви через засоби електронного зв'язку (зокрема мережу Інтернет). Для зручності споживачів варто передбачати кілька рівноцінних альтернативних способів надсилання заяви, залежно від виду адміністративної послуги.

3) можливістю оплати адміністративної послуги через засоби інформаційно-комунікаційних технологій, якщо відповідно до закону адміністративна послуга є платною.

4) можливістю отримання результату надання адміністративної послуги (адміністративного акта) в електронній формі. У цьому випадку, органи публічної адміністрації мають забезпечити створення правочинного електронного документа, з відповідними реквізитами. Якщо йдеться про прості реєстраційні дії, внесення інформації до реєстрів та інших дій, які не потребують створення адміністративного акта, у таких випадках особа має отримати електронне підтвердження про вчинення відповідної дії.

З зазначеного вище, можемо зробити попередній висновок, що попри широке декларування органами публічної адміністрації про запровадження електронних адміністративних послуг в Україні, цього на жаль не відбувається.

Натомість, створюються можливості електронного отримання інформації, вчинення простих дійповідного характеру, зокрема подання звітів декларацій в електронній формі, тощо, відкриваються електронні можливості роботи з державними реєстрами. Вказані сервіси, хоч і за своїм змістом не є адміністративними послугами, однак спрямовані на покращення обслуговування фізичних та юридичних осіб, зниження корупційних та бюрократичних перешкод з боку органів публічної адміністрації.

Разом з тим, необхідно докладати зусиль для розширення сфери таких сервісів, та поступового розширення переліку адміністративних послуг, які надаватимуться в електронній формі.

Така необхідність зумовлена численними перевагами, які дозволяють визнавати електронній адміністративні послуги не просто новою інноваційною формою обслуговування громадян, а нова «філософія», яка має бути вільною від застарілих бюрократичних догм та процедур, простою та доступною, динамічно реагувати на потреби фізичних юридичних осіб.

На наше переконання, найвагомішими перевагами надання адміністративних послуг в електронній формі є:

1) можливість забезпечення швидкого доступу до актуальної інформації про адміністративні послуги;

2) швидкість та зручність для суб'єктів звернення. Адже, стане можливим подання в електронній формі заяв та інших документів, необхідних для отримання адміністративних послуг, та зрештою отримання суб'єктами звернення за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій результатів надання адміністративних послуг;

3) прозорість проведення оплати за надання адміністративних послуг, можливість здійснення суб'єктами звернення оплати за надання адміністративної послуги дистанційно, в електронній формі.

4) відсутність необхідності спілкування особи, яка звертається за адміністративною послугою з представником публічної адміністрації, що дозволить знизити численні корупційні ризики.

5) зниження випадків зловживання представників публічної адміністрації під час надання адміністративних послуг приватним особам, зниження випадків порушень норм чинного законодавства про адміністративні послуги з боку публічної адміністрації. Оскільки застосування інформаційно-комунікаційних технологій дозволяють чітко фіксувати дотримання процедури надання адміністративних послуг.

Підсумовуючи, відзначимо, що під електронними адміністративними послугами необхідно розуміти адміністративні послуги, які надаються з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Для зручності споживача для надання адміністративних послуг мають використовуватися якомога широкі можливості мережі Інтернет. Електронні адміністративні послуги мають низку переваг, зокрема, доступність, швидкість, ефективність, прозорість, зручність для користувача та зорієнтованість на особу. Ці та інші переваги електронних адміністративних послуг дозволяють визнавати електронній адміністративні послуги не просто новою інноваційною формою обслуговування громадян, а новим правовим явищем, новою «філософією» у відносинах фізичних, юридичних осіб з органами публічної адміністрації, яка має бути вільною від застарілих бюрократичних догм та процедур, простою та доступною, динамічно реагувати на потреби фізичних юридичних осіб.

Список використаних джерел:

1. Веб-портал Франції «Service public». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.service-public.fr.

2. Веб-портал Канади «Service Canada». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.serviccanada.gc.ca.

3. Постанова кабінету міністрів України « Про затвердження подання декларації про відходи та її форми» від 18 лютого 2016р. № 118. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/118-2016-%D0%BF>

4. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>